

14-141 "1/2" "11 (p.2.)

ABECEDARU

DE

LIMBA

MACEDONO-ROMANEASCA

di

D. ATHANASESCU HAGI STERJIO

(di Târnova, aproapea di Bîtoliea)

—

Stambatu cu plata D. G. Goga Clisoreanulu.

—

EDITIA PRIMA

—

BUCURESCI

Imprimeria Th. Vaidescu, hotelul Bossel No. 34.

1864.

LIBRARY
1427

Câtrâ fraçlji anostri Macedono- Români!

Dupâ ce conosciu sacra datorie, çî lipsea s'facu câtrâ Domnia Voastrâ, (Voi) implinescu aistâ cu unâ mare vrere a inimilji a mea, care, şî s'furi-câ voiu s'vâ u scriu i s'vâ u zicu, nu amu şî niçi câ va s'potu vr'unoarâ s'amu greaie di ajunsu ca s'vâ facu s'u conoasteçi; ma aça çî eu amu hrânitu in inima a mea, nu va zicâ!... şî, escu ma multu ca siguru, câ care-çido din fraçlji anostri va s'poatâ s'u conoascâ, fârâ ca eu s'me intindu cama multu.

Tr'aistâ dicara, fraçlji amei, acceptaçi (priimiçi) şî Domnia Voastrâ (Voi) cu tutâ inimâ aistu njicu abecedaru cu puçinile frânzâ, care are, ca s'lu aveçi in casele avoastre, ca unu njicu semnu di lunjinâ a limbilji anoastrâ, Romaneasca.

a Domnilji avoastrâ açelu cama incljinatu şî
vrutu frate

Demetriu Athanasescu Hagi Sterjio.

PARTEA ANTEIA
Syllabismulu.

LITTERE MARI DI STAMBÂ

A B C D E F G H

a â b c ç d e f g h

I J K L M N O P

i j j j k l m n o p

R S T U V X Y Z

r s ş t u v x y z

LITTERE NJIÇI DI STAMBÂ.

a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p,
r, s, t, u, v, x, y, z.

Vocale, icà sunâtoare

A E I O U Y
a e i o u y

Consununde.

B C D F G H J K L M N P R S
T V X Z.
b c d f g h j k l m n p r s t v z

Diftongi.

ia ie io iu au ai ei oi ui ea oa ua.

Syllabe di dao littere cari incepu
cu vocali.

ab	eb	ib	ob	ub	yb
ae	ee	ie	oe	ue	ye
aç	eç	iç	oç	uç	yç

ad	ed	id	od	ud	yd
af	ef	if	of	uf	yf
ag	eg	ig	og	ug	yg
ah	eh	ih	oh	uh	yh
ak	ek	ik	ok	uk	yk
al	el	il	ol	ul	yl
am	em	im	om	um	ym
an	en	in	on	un	yn
ap	ep	ip	op	up	yp
ar	er	ir	or	ur	yr
as	es	is	os	us	ys
(ash	esh	ish	osh	ush	ysh
(aș	eș	iș	oș	uș	yș
at	et	it	ot	ut	yt
ath	eth	ith	oth	uth	yth
av	ev	iv	ov	uv	yv
ax	ex	ix	ox	ux	yx
az	ez	iz	oz	uz	yz

Eserciții di syllabismu.

a-pâ a-cu al-bâ an-nu ar-de ar-me
e-du e-tâ el-lu ea-ste El-ba Et-na
im-nu Ia-și (Ia-shi) I-câ
o-dâ o-câ o-su or-bu or-nje oa-le
u-du u-nu ur-lu ur-su un-tu un-dâ

Syllabe di dao littere, cari inceptu cu consune.

b	ba	be	bi	bo	bu	by
c	ca	che	chi	co	cu	chy
ç	ça	çe	çi	ço	çu	çy
(cs	csa	cse	csi	csö	csu	csy
(c	cia	ce	ci	cio	ciu	cy
d	da	de	di	do	du	dy
f	fa	fe	fi	fo	fu	fy
g	ga	ge	gi	go	gu	gy
gj		gje	gji			gjy
h	ha	he	hi	ho	hu	hy
j	ja	je	ji	jo	ju	jy
j	(ja			jo	ju	
j	(gia			gio	giu	gy
ĵ	ĵa	ĵe	ĵi	ĵo	ĵu	ĵy
l	la	le	li	lo	lu	ly
lj	lja	lje	lji	ljo	lju	ljy
m	ma	me	mi	mo	mu	my
n	na	ne	ni	no	nu	ny
nj	nja	nje	nji	njo	nju	njy
p	pa	pe	pi	po	pu	py
r	ra	re	ri	ro	ru	ry
s	sa	se	si	so	su	sy
(sh	sha	she	shi	sho	shu	shy
(ş	şa	şe	şi	şo	şu	şy
t	ta	te	ti	to	tu	ty
th	tha	the	thi	tho	thu	thy

v	va	ve	vi	vo	vu	vy
x	xa	xe	xi	xo	xu	xy
z	za	ze	zi	zo	zu	zy

Eserciții de syllabismu.

- b ba-le ba-tu be-lu be-bu bi-zâ bi-bâ bo-zâ bu-bâ
bu-te
- c ca-sâ ca-pu câ-ne che-ptu chi-sâ co-tu co-sâ co-câ
cu-cu.
- ç ça-râ ça-pu çe-ru çi-nâ çi-ru.
- (c ciar-cu cer-chiu cis-mâ cio-cu ciu-pu ciu-lu
- (es esar-cu eso-cu esu-pu esu-lu
- d da-do da-re den-gâ de-du din-te do-ru du-re du-cu
- f fa-çâ fa-cu fe-se fi-sâ fo-cu fu-gu fu-ru fur-câ.
- g ga-ia gâ-scâ go-lu gu-râ gu-stu
- gj gje-lâ gji-zâ gji-ne gjo-ne Gju-la.
- h ha-ne he-ru hi-ru hu-tu hu-ke.
- j jia-çâ jer-mu ji-nu ji-tâ ji-no.
- (j ja-mâ jo-ne jo-cu ju-ru jun-gu.
- (g gia-mâ ge-pe gi-ru gio-ne giu-ru.
- ĵ ja-le ja-ru.
- k kea-trâ ki-kiu ki-câ kio-ru kiur-ku.
- l la-cu la-çu lâ-nâ le-gu lo-tâ lo-cu lu-me lu-pu
lu-nâ ly-râ.
- lj lja-u lji-nu lji-çâ
- m ma-çu ma-re mâ-nâ me-re min-te mo-dâ mu-tu
mu-mâ my-ru.
- n na-re Na-nu ne-lu ne-cu ni-ca no-du nu-câ nu-nu.

- nj nja-re nje-zu nje-lu nji-lâ nji-cu.
p pa-tu pa-de pâ-ne pe-ru pe-su pi-râ po-tu puçu
pu-hu.
r ra-nâ re-pâ Ri-ca ro-du ru-pu.
s sa-re sa-cu sa-pâ se-cu si-nu so-râ su-pâ su-tâ.
(sh sha-râ sha-o she-du shi-râ sho-pu shu-çu.
(ş şa-râ şa-o şe-du şî-râ şo-pu şu-çu.
t ta-tâ ta-vâ te-le ti-lu to-cu tu-se tu-lâ.
th Tho-ma thro-nu.
v va-câ va-su va-le ve-du vi-nâ vo-mu vu-vâ.
x Xan-tâ Xer-xe.
z Za-cu Za-mâ Ze-ru Zin-zie Zu-a
z za-ha-re zi-za-ne ze-fy-ru.

Syllabe di trei littere.

bla	ble	bli	blo	blu	bly
bra	bre	bri	bro	bru	bry
cla	cle	cli	clo	clu	cly
cra	cre	cri	cro	cru	cry
dra	dre	dri	dro	dru	dry
fla	fle	fli	flo	flu	fly
fra	fre	fri	fro	fru	fry
gla	gle	gli	glo	glu	gly
gra	gre	gri	gro	gru	gry
pla	ple	pli	plo	plu	ply
pra	pre	pri	pro	pru	pry
psa	pse	psi	pso	psu	psy
sba	sbe	sbi	sbo	sbu	sby

sca	sche	schi	sco	scu	schy
sfa	sfe	sfi	sfo	sfu	sfy
sga	sgje	geji	sgo	sgu	sgjy
sla	sle	sli	slo	slu	sly
spa	spe	spi	spo	spu	spy
sta	ste	sti	sto	stu	sty
tra	tre	tri	tro	tru	try
vra	vre	vri	vro	vru	vry

Eserciçii.

bla-nâ bra-đu bru-mâ. — cra-pu cro-cu cru-du cri-mâ
 cru-çe. — cla-pâ cla-sâ. — dra-mu dru-gâ. — fra-cu
 fra-te fri-gu fru-te. — gra-su gra-de gro-su gru-pu. —
 pla-sâ pla-tâ plu-pu. — pra-gu pru-nu. — psa-thâ. —
 sbo-ru. — sla-bu. — sva-nâ. — schi-nu. — spa-tâ spu-mâ
 spu-ne. — tra-gâ. — vru-tâ. —

Syllabe di patru littere.

clja	c'je	clji	cljo	clju	cljy
glja	glje	glji	gljo	glju	gljy
sca	sce	scri	sero	seru	sery
sfa	sfe	sfri	sfro	sfu	sfy
stra	stre	stri	stro	stru	stry
spra	spre	spri	spro	spru	spry
stra	stre	stri	stro	stru	stry

Eserciții.

clja-gu clja-ștâ clji-nu. — glja-çâ glje-mu gljin-dâ. —
 scljo-pu. — scru-mu. — sgru-mâ. — spli-nâ scri-sâ
 stri-gâ stra-nje. — stri-mtu stru-gu.

Sustantive.

apâ	câmpu	cântecu	fagu
angjelu	cuçutu	coru	fumu
arbure	consulu	çerbu	furü
acu	câne	çeaçere	foame
arcu	capu	çeapâ	frigü
arme	cruçe	çinâ	frânzâ
annu	câldnrâ	çearâ	foale
aușu	carne	çeru	furcâ
arinâ	cornu	cereășe	fune
alju	cârbune	ceatâ	frânu
braçu	coastâ	cinușe	gurâ
bou	cale	cireșu	gâljinâ
barbâ	canale	dinte	gljaçâ
bunătate	cânepâ	doamnâ	gljemu
corbu	cljæ	durere	gljindâ
câlcânju	curoanâ	dumnizeu	grasu
coaje	câmilâ	frate	heru
coadâ	cașu	fârinâ	hilju
carte	crocodilu	furnjidâ	hilje
caprâ	crimâ	façâ	hiru

heavrâ	mâseao	oclu	râdâcinâ
hicâ	malju	oalâ	roatâ
jermu	minutu	omu	rugu
jiçao	mustâçi	orzũ	steao
jinje	moarâ	oaspe	sufrânçeo
jitâ	meru	ohticâ	sgurie
jiçelu	mulare	piduclju	sirinu
jinũ	muljeare	preaclje	semnu
justu	mumâ	peru	searâ
judicâtoru	marmorâ	plupu	sare
jone	munte	pulmu	soare
jocũ	mesu	peanâ	soçu
juncu	marzine	porcu	soaça
lemnũ	mânâ	prunu	socru
laçu	muscâ	pulbere	salçe
lânâ	masturu	punte	splinâ
lupu	moarte	parte	sinu
lapte	measâ	pescu	scoalâ
lavdâ	murũ	pâne	spumâ
lunjinâ	minte	pulecaru	sinape
lacu	negure	puriçi	seate
limbâ	numâ	portu	sacu
lacrimâ	nuoru	poartâ	somnu
lunâ	nipotu	ploae	stomahu
locn	noapte	putere	sorâ
luptâ	nodũ	pulju	sudoare
lângoare	nucâ	puçu	sâpune
ljepure	norâ	paunu	sânâtate
ljiçâ	neao	putoare	siminça
ljinu	ou	ranâ	socru

sânzi	turturâ	urzâcâ	virtute
șarpe	tuse	ugeru	vulpe
șirâ	tablâ	umeru	vulturu
tifticâ	templu	vinâ	vacâ
tucine	umbrâ	vintu	veargâ
tigru	ungjle	vasu	

Adjective.

acru	intregu	mutu	sâratu
albu	insemnatu	macru	sânâtosu
amaru	lungu	moale	secu
anticâ	limpede	nou	surdu
barbaru	lânosu	negurosu	sâturatu
creșu	lișoru	plinu	sterpu
cârnosu	mare	plâtitu	subçire
caldu	multu	putridu	jiu
delicatu	mucosu	pulberosu	vinosu

Verbe.

aru	cadu	dau	gustu
ardu	cocu	ducu	judicu
adavgũ	crescu	dormu	juru
biau	cunoscu	facu	jocu
cântu	çinu	frângu	lustrezu
cascu	çingu	frigu	lingu
curunezu	dinjicu	fugu	mutu

mulgu	portu	(râpescu	tragu
molju	prându	(râchescu	ungu
notu	pascu	treamuru	urlu
numeru	plângu	tacu	vedu
numescu	radu	torcu	vomu
plântu	rodu	tindu	voiu.

Finele a partilji anteia.

PARTEA A DOUA.

Prima Lectură.

Tată dâ-nji pâne. Dado ado cașu. Laptele easte albu, dulce, Frate mâncâ gjelâ. Nuca are somburi. Mâna are zeadite. Zeaditle au unglji. Câtranea easte lae (neagrâ). Perjia ștearze stranje. Casa are uși. Valea roade loclu. Livadea easte vearde, are lilice. Omlu are minte. Cuçutlu talje tute. Gaia are arpe, sboară. Gorçulu face gorçâ (pere). Prunulu face prune. Ajinjea façe auâ. Cereășele sunt aroșe. Limonjea are coaje, easte galbinâ, dulce, și câti unâ oarâ acrâ. Valea curâ ajonjea. A marea façe valuri (dalgâ). Mintea face tute și feaçe tute câte s'afflâ pe locu. Șarpile mușcâ oaminji, suze vaçi. Ciorba easte upurită. Carnea easte aroșe. Muloaha easte verde. Pâdurea are leamne. Agrulu are jiptu. Foarficile talje veștu, pânzâ, șiacu și carne. Rândura mâncâ jernji. Biba innoată pe apâ. Moara maçinâ fârinâ. Zaharea

eastu dulce. Gâljina face oao. Vaca face jiçelu, dâ
 lapte. Boulu are coarne. Ljepurle easte fricosu. Bu-
 nâtatea easte lândatâ. Lucrarea easte folositoarâ. Li-
 nivosu easte totuna oarfânu. Çellu çi lucreazâ easte
 avutu, are onoare. Lilicile sunt' anjurzitoare. Algji-
 ne facu njeare. Porculu are muçu. Luminarea arde.
 Omlu innâ. Luplu urlâ Mâna bate, talje lucreazâ,
 agudecaste. Soarle lunjineazâ. Mercuriulu (jiarjirlu)
 fuze. Cânile alatrâ. Foclu arde. Apa astinze. Fi-
 ciorlji inveaçâ. Inveçatorlu şeade. Muljearea lucreazâ
 Feata impleteaşte. Jiçelu suze. Vaca sgjearâ. Cu-
 eotlu cântâ. Gâljina câcâreazâ. Vintul suflâ. Peştilji
 innoatâ. Oclji vedu. Urecljile avdu. jonele lucrea-
 zâ. Auşlji şedu. Apa curâ. Chetrile remânu. Cama
 gjine oarfânu şi curatu di câtu avutu şi necuratu. Nu
 easte oarfânu açellu çi are puçinu ma acellu ci caştâ
 multu.

Esemples alepte trâ indreptarea oaminlor.

1. S'nu mânçi multu, niçi s'beai multu, ma s'mânçi
 şi s'beai câtu poçi s'porçi.
2. S'nu vorbeşti (sburâşti) altu çi-va, di câtu a-
 çea çi poate s'hibâ gjine trâ tine şi tr' alçi,
 S'te fireşti di adunâri rele (rale).
3. Care-çido lucru si ş'aibâ lucrul' alui, şi care-
 çido faptâ di lururle a tale timpulu (kirolu) a lui.
4. S'nu te laşi di aça çi eşti datoru s'façi, şi
 fâ aça çi-çi mârginişi câ easte gjine fârâ s'te laşi.
5. S'nu sparzi averea ta trâ fapte rele.

6. S'nu cneri timpulu fârâ di lucru, ma fâ aça
çi şti câ ç'easte di folosu.

7. S'te fireşti di içi-do faptâ vâtâmâtoare; min-
duirle a tale s'hibâ totuna bune şi drepte (juste).

8. S'nu façi reu la niçi un' omu, ori si-lu vaçinji
in interesele a lui, ori di lâsarea ta s'nu i façi gjinele
la care eşti datoru.

9. S'te fireşti di fapte rele, s'nu te niireşti di ne-
dreptâçile çe çi se facu, pânâ cândo afli câ nu eşti
stipsitu (greşitu).

10. S'nu ravzi niçi unâ murdarliche (necurâçie)
niçi pe truplu a teu, niçi pe stranjile a tale, niçi in
casa ta.

Fabule, ica Paramithe și istorii alepte

de

M. G. Boiagi.

Di cumu jinu ași s'ducu.

Luplu arichi di tr'unâ stane unâ oae, și u purtâ
tru peștereaș și u mâncâ cu pache. Acolo iu imna lji
ese leulu (aslanlu) in cale, și lji arache oaia; atuncea
stâtându luplu di diparte lji zice: Cu neindreptate nj'u
loași, nu va s'u incherdisesti. E leulu arizundalui lji
zise: Nacâ și tine u ai meaștire di la oaspile a teu?

Scoaterea a reului este urutu lucru.

Calu pâștea selegjitu pre unâ vritosu mușatâ liva-
de, și s'adâpa di unu isvoru, a cui apă era limpide ca
jilie (cristale). Unu çerbu jinea și lji cuturbura apa

cu coarnele. Ma cara nu putea si-și scoată reulu pre ellu, intrebâ pre omu, s'furi câ poate cu ajutorlu a lui s'lu pidipseascâ. E açellu lji ziçe; Ne seste câ ljei frenlu in gurâ, și se lasâ s'lu incalicâ. Cara vru și-lu incâlicâ in locu s'pidipseascâ pre çerbu sfeaçe ellu sclavu a omlui.

Acea çi è tru mânâ nu è minciunâ.

Trecând unu câne unu râu cu carne in gurâ, și vizându tru apâ umbra a lui mindui, câ cumata (bucata) açea çi lji si videa in gjosu easte ma mare di câtu açea çi avea in gurâ; ași lasând' açea çi avea in gurâ tra s'lja açea çi lji si videa, aremase fârâ di daule.

Mulze lapte și nu scoate sânze.

Nemalo ç'easte lâna și nu chelea.

Tru unu locu unâ veduâ avea unâ oae, care cându vrea s'lji lja lâna, u tunde reu, câ talja di adunu cu lâna și carnea; și oaia lji ziçe cu doru: Çi nj' inçachi chelea cu foarfica, canda vrei s'me bilești, nu s'me tunzi? Seste câ te lipsește carne, doamnâ, lasi jinâ hâsaplu și ellu va s'me talje tr'oarâ; e seste câ te lipsește lâna, lasi jinâ berberlu s'me tundâ și s'me scapâ.

Ficiorlji açelji cu minte plângu ma inainte di çi lji lja foamea.

Porculu ajru ședea unâ zuâ sub arbure, ș' intru-

jisea dinçilji. E vulpea çî trecea pre acolo lu vizu sub unu arbore. Cătrâ çî fârâ ver-unâ lipsire ç'intrujiseşti dinçilji? Şi açellu lji zise: Nu u facu incotu, câ seste câ nji jine neapândâxita ver-una lipsire, s'lji amu indrepçi, tra s'nu şedu atunçea s'lj' intrujisescu, cândo s'me lipseascâ.

Oaspele s'cunoaşte tru angusteaçâ.

Doi oaspeçi făçea cale di adunu, şi aftarâ unu ursu. Unu di elji cara lu loâ frica s'alinâ pre arbore şi s'ascunse tru frânzi, e alantu cara vizu câ este periculu câzu in pade, şi sfaçea canda easte mortu. Cara vine, lji anjurzi urecljile şi narea, e açellu tra s'nu lu conoascâ ursulu câ easte jiu 'şi çinea adiljarea, câ spunu, câ ursulu nu dâ di trupuri moarte; aşi cu minduirea câ easte mortu, s'dipârtâ; e alantu çî era tru frânzele di arbore ascuntu, cara s'dipuse in gjosu lu intrebâ: Çi lji zise ursulu tru ureaclje? Şi açellu lji respunse: Nji dimândâ di au inante, s'nu facu cale cu ahtâri oaspeçi di cumu eşti tine. (tu)

Stranjile nu façe pre omu.

A jumarlui se aurâ s'poartâ lemne şi cara fuzi di la domnu-su s'duse in pădure, şi aflâ unâ cheale di aslanu (leu) u lja di s'inveaşte tru ia şi acâçâ (incepu) s'asparâ alante prâvzi. Fuzea di cara di fricâ şi oaminlji şi prâvzile câ lu çenea trâ leu. Ma cara si sculâ unu mare vintu di lji sculâ chealea şi lji si spu-

serâ urecljile, atuncea tuçi alâgarâ cu puleanele și ciu-
mazirâ di lji umflarâ sumarlû, tra si știbâ câ easte ju-
maru și nu leu.

Dulceaça aduce amăreaçâ.

Tru unu magâzâ se virsa njeare; și muștile ve-
nirâ di mânca. Ma cara lâ si alichirâ cicioarle și nu
putea s'asboarâ, acolo iu se nica, ziçea: O laile di noi,
câ trâ puçinâ hranâ nâ cheardemu jiaça.

Minciunoslu și furi câ spune indreptatea nu
lji ascultâ.

Unu ficioru çî viglja oile, cându videa luplu câ
jine tru cupie, striga multe ori lucrâtorlji tru ajutoru
zicându: Ajutaçi luplu jine incoa. Ași si scula lucrâ-
torlji și lji jinea tru ajutoru, ma care nu videa pe
lupu, s'turna napoi la lucrul' a lor. Cara u feçe mul-
te ori ingljinândalui, duchirâ câ este minciunosu. Dupâ
aça vine nadeveru luplu, și atuncea inceptu (acâçâ) cu
lacinji și mare sgjicu și strigâ s'lji ajutâ, ma lucrâ-
torlji ș'u minduirâ câ se ingljinește ca ma nainte di
niçi s'minarâ; și luplu nu avundu ver-una fricâ stinse
tutâ cupia.

Di tutâ zua examinarea a vetiljei a lui.

Tutâ zua lipseaste omul si se întrebâ.

Aistâ avea zaconu (obiceiu) pythagoriceștilji filo-

sofi, di intreba sufletu a lor seara cândo vrea si se apunâ (bagâ). Acui reu stâtuși a-zâ contra? Çi stepsu çe vindicași? Çi è di cara ma gjine di aistu zaconu si examinează om lu vetea a lui zuâ in zuâ, cumu tricuttâ zua.

Çenitoru a mare Alchiviade.

Socratlu vizundu pe Alchiviadlu iu se alavda cu averea a lui și cu posesiunile a lui i aduse unâ hartâ și lu bâgâ s' aflâ Athina. Cara u aflâ lji zise si aflâ posesiunile a lui. Și cara zise açellu câ iu-va nu suntu scriate lji façe Socratlu: Tr' aça di cara te çinji a mare in cotu minduitoare, câ nu è niçi tru unâ parte a loclui.

Finele a partilji a daoa.

PARTEA A TREIA.

Orâciunile di dimâneăa.

(Pentru) Trâ orâciunile Sâncilor pârînçilor anostri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnizeulu anostu nji-luești-nâ pre noi, Amin.

Mârire a țeă, Dumnizeul' anostu marire a țeă.

(Imperate) Amirâ țerescu mângâitorule, Duhlu a-deverului, carele pretutindeni ești și tute le plinești.
(Vistierul) jisteara bunâtâçilor și dâtâtorule di jiaçâ, jino, și te sâlâșluește (intru) tru noi, și nâ curâțește pre noi di tutâ spurcâciunea, și scapâ bunule sufletele anoastre.

(Semte) Sânte Dumnizeule, sânte tare, sânte fârâ di moarte njiluești-nâ pre noi.

(di trei ori)

Mârire a Tatâlui și a Hiljlui și a Sântului duhu,
și acum, și totuna, și in ete etelor, Amin.

(Prea) Cama sântâ Treime, njiluești-nâ pre noi,
Doamne curățeste pecatele anoastre; Stâpâne, ljeartâ
fârâ di legile anoastre: Sânte cercetează și vindică ne-
putințele anoastre (pentru) trâ numele ateu, Amin.

Doamne njiluește (di trei ori)

Mârire a Tatâlui. . . . .

Tatâl' anostru carele ești in ținuri, sâncească-se
numele ateu; viiâ imperația ta, facâ-se vrerea ta, di
cumu in țeru și pre pamentu (locu). Pânea noastră
așa di tute zilele dâ-nâ-o a nao astâ-zi și ljeartâ-nâ
a nao greșealele anoastre di cumu și noi ljetâm a
greșișilor nostri. Si nu nâ du pre noi in ispitâ; ma
scapâ-nâ di ațelu reu, Amin.

Veniți s' nâ incljinâmu a Amirelui (Imperatului)
anostru Dumizeu.

Veniți s' nâ incljinâmu și s' câdemu la Hristos'
Amirelu (Imperatul) anostru Dumnizeu.

Veniți s' nâ incljinâmu și s' câdemu la însuși
Hristos' amirelu (Imperatlu) și Dumnizeul' anostru.

Nâscâtoare di Dumnizeu, fecioară, bucurâ-te așa
plinâ di daruri, (meaștiri), Mariâ, Domnulu este cu tine,
gține-greitâ (bine-cuventată) ești tu tru muljeri, și gține-

greitu (bine-cuventatu) este rodul a pântecului a teu, câ ai nâscutâ pre Mântuitorlu a sufletlor anoastre.

Bucurâ-te una cama curatâ, Mumâ a unuia ziditor, a Domnului Dumnizeu, și a Mântuitorlui anostru Iisus-Hristos: (fii) hii a njia folositoarâ in zua a infricușatilji intrebâri, cândo va si stau inaintea nefașar-nicului judeșu, ca di frica (teroarea) focului a șelui nestinsu s' me scapu cu orâciunile atale, una bine-cuventatâ. (gjine-graitâ)

Simbolul a credinșilji.

1. Credu intr'unlu Dumnizeu tatâl' a totu șenitorlu făcâtorlu a șerlui și a pamentului, (loclui) vizute-lor tutulor și nevizutelor.

2. Ș' intr'unlu Domnu Iisus Hristos, Hiljlu a lu Dumnizeu, unlu nâscutu carele din tatâl s'a nascutu ma inainte di tute etele. Lunjinâ din lunjinâ, Dumnizeu adeveratu din Dumnizeu adeveratu nâscutu iarâ nu faptu (făcut) șelu di unâ fiinșâ cu tatâl prin care tute s'au faptâ (facut).

3. Care (pentru) trâ noi oaminlji și (pentru) tr'anoastrâ scapare (Mantuire) s' dipuse din șeruri și s'a intrupatu din Duhlu sântu și din Maria fecioara s'a faptu omu.

4. Și s'a crucificatu (pentru) trâ noi in zilele a lu Pilatu din Pontu, și a pâtimitu și s'a ingropatu.

5. Și a injiat' a treia-zi după scripturi.
6. Și s'a inalțat la țeeruri și seade di a dreapta tatâlu.
7. Și iarâ va s' jinâ cu mârire s' judicâ jii și morçi, a cui amirerilje (Imperație) nu va s'aibâ finitu (marzine).
8. Și intru Duhlu sântu, Domnulu di jiaçâ făcâtor, care dila Tatâlu ese çelu ç' impreună cu Tatâlu și cu Hiljlu este incljinatu și mâritu, care a greitu prin profiçi.
9. Intr'nna sântâ soborniceascâ și apostoleascâ Biserică.
10. Mârturisescu unu botezu (intru) trâ ljerțarea pecatelor.
11. Așteptu injierea morçilor.
12. Și jiaça etelji çi va s' hibâ, Amin.

Sculându-nâ din somnu cădemu câtrâ tine Bunule, și cântare angjeleascâ strigâmu a țea puternice: Sântu, sântu, sântu ești Dumnizeule, (pentru) trâ orâciunile a angjellor atei njiluesti-nâ pre noi.

Mârire a Tatalui

Din patu și din somnu me ai sculatâ Doamne, mintea mea lunjineaz'o, și inima și buzele amele disclidile, ca s' te lavdu pre tine, sântâ Treime, sântu,

sântu, sântu ești Dumnizeule, (pentru) trâ orâciunile
a tutulor sânçilor atei njiluești-nâ pre noi.

Și acum. (tora)

Fârâ di știre judicâtorlu va s' jinâ și a le cui-
cido fapte va s' le discoapirâ. Ma cu fricâ si strigâ-
mu tru njeazâ noapte Sântu, sântu, sântu ești Dumni-
zeule (pentru) trâ orâciunile a Nâscâtoarilji di Dumni-
zeu njiluești-nâ pre noi.

Orâciunile di seara.

- „(Pentru) Trâ orâciunile . . . . .
- „(Imperate) Amirâ çerescu . . . . .
- „Sânte Dumnizeule . . . . .
- „(Prea) Cama sântâ Treime. . . . .
- „Tatăl' anostru. . . . .

Dumnizeule çelu di tutâ eta (eternu) și imperate a
tutâ fapura, çelu çî m'ai invrednicitâ pânâ intr'aistâ
oarâ s'ajungu, ljeartâ-nji pecatele care le amu faptâ in-
tr'aistâ-zi cu lucrulu, cu grailu și cu minduirea; și cu-
râçești Doamne, smeritu sufletlu ameu, di tutâ spurcâ-
ciunea a truplui și a sufletlui ameu; și dâ-nji, Doamne,
intr'aistâ noapte s' trecu somnulu cu pace; ca sculân-
du-me din ticalosul ameu așternutu, gjine si placu a
cama sântului ateu nume in tute zilele a vieçilji a mele,
și s' calcu pre neoaspiçlji (vresmași) çelji çî me lup-
tâ, pre çelji trupești și pre çelji fârâ di trupu; și sca-

pâ-me, Doamne, di minduirle ele dișerte, care me spurcâ și de poftete ele rale, Câ ata este amereriljea, puterea și mârirea, a Tatâlui și a Hiljlui și a sântului Duhu, acum și totuna și in ete etelor, Amin.

Tutâ sperana mea spre tine u punu, Muma lui Dumnizeu, apârâ-me sub acoperimintul' a teu.

Sperana mea este Tatâl, scaparea mea este Hiljlu, acoperimintul' meu este Duhlu sântu, Treime santâ mârire a cea.

Sânte angjele apârâtorlu meu; acoapirâ-me cu arpile a bunâtâilji atale, și jonește dila mine tutâ lucrarea ea rao a diavollui, și roaga pre Dumnizeu (pentru) trâ mine peccatoslu.

Cândo njeazimu la prânzu ziemu:

„Tatâl' anostru . . . .

„Mârire și acum (tora) . . . .

„Doamne njiluește (di trei ori).

„Doamne bine-cuventeazâ.

(Pentru) Trâ orâciunile a cama curatilji a Mumlji atale, și a le tutulor sâncilor atei, Doamne Iisuse

Hristoase Dumnezeul' nostru, njiluești--nâ pre noi
Amin.

Cândo nâ sculamû dila measâ (prânzu)
ziçemu :

(Mulçumimu) Gjine-meștemu a țea Hristoase Dum-
nizeulu nostru, câ nâ ai sâturatâ pre noi di bunâtâ-
çile atale țeale pamentesti: nu nâ lasâ pre noi lipsiçi
și di țeasca ta Amirerilje, ma dicumu in mijlocu a
apostollor atei ai venit, Mântuitorule, pace dândule a
lor, jino și la noi și nâ mântuești pre noi.

Cândo njeazimu la çinâ ziçemu :

Va si mâncâ oarfânji și va si se satura, și va
si lavdâ pre Domnulu: çelji çu lu caftâ pre dinsulu (elu)
jii va s' hibâ in inimile a lor in eta etelji.

„Mârire și acum (tora).

„Doamne, njiluește (di trei ori)

„Doamne, bine cuventezâ . . .

„(Pentru) Trâ orâciunile a cama curatilji.

Cândo nâ sculâmu dila çina ziçemu :

Veselitu-nâ ai pre noi, Doamne, (intru) tru fâptu-

rele atale și (intru) tru lucrurile a mânjlor atale nâ ai bucurat, insemnatus'a preste noi lunjina a façilji atale, Doamne: dat-ai veseliâ in inima mea, din rodlu a grânlui, a jinlui și a untulemnului a lor s'a immulçit. Cu pace impreunâ me voiu culca si voiu adormi. Ca tu Doamne, deosebi (intru) tru sperançe me ai așezat.

Lunjinâ linâ a sântilji mâriri a Tatâlui çerescu, a çelui fârâ di moarte, a sântului felicitului, Iisus Hristos, vinindu la apuslu soarelui vizundu lunjina çea di seara, lâvdâmu pre Tatâlu, pre Hiljlu și pre sântul Duhu Dumnizeu. Vrednicu (demnu) ești in tutu timpulu ș' hii lâvdat di boçi cuvioase, Hiljlu a lu Dumnizeu, çelu çî dai jiaçâ, (pentru) tr'aistâ lumea te mâreste.

Invrednicește-nâ, Doamne in seara istâ fârâ di peccatu, s' nâ firimu noi. Bine ești cuventatu, Doamne, Dumnizeulu a pârinçilor a noștri, lâvdatu și cama mârîtu è numele ateu in ete, amin. S' hibâ, Doamne, njila ta pre noi, dicumu amu sperat și noi (intru) in tine. Bine ești cuventatu, Doamne, inveaçi-nâ pre noi indreptârile atale. Bine ești cuventatu, Stâpâne, inçepleçeste-nâ pre noi cu indreptârile atale. Bine ești cuventatu sânte lunjineazâ-nâ pre noi cu indreptârile atale. Doamne njila ta este eternâ lucrurile a mânjlor atale nu le treaçe cu viderea. A çea si cuvine lavdâ, a çea si cuvine cântare, a çea mârîre si cuvine, a Ta-

tâului, ș' a Hiljlui, și a sântului Duhu, acum și totuna
și in ete etelor, amin.

Acum liberează pre roblu ateu, stâpâne, după cu-
ventulu (grailu) ateu in pace; câ vizurâ oclji ainei mân-
tuirea ta care ai gâtîtâ inaintea a façilji a tutulor po-
poarelor; lunjinâ spre discopirirea a neamurlor și mâ-
rirea a poporlui ateu Israil.

Tablele di legi.

Acele zaçe dimândâri a lu Dumnizeu.

1. Eu escu Domnulu Dumnizeul' ateu s' nu ai alçi Dumnizei afoară di mine.

2. S' nu-çi faci a cea chipu cioplitu, niçi tutâ asemenarea (a) di câte sunt' in çeru susu, pre pamentu ingjosu in apâ și sub pamentu, ș' nu te incljini a lor niçi si servești a lor.

3. Si nu ljai (numele) numa a Domnului Dumnizeului ateu in dișertu.

4. Adu-çi aminte di zua a sambetilji ca s'u sân çești pre ea. In șease zile lucrează și finești tute lucrurile atale; iarâ in zua a șapte te odihnește, câ este zua a Domnului Dumnizeului ateu.

5. Onoarâ (tinjisea) pre tatâl' ateu și pre muma ta, ca si çe hibâ a cea gjine și s' bânezi anji mulçi pre pamentu (locu).

6. S' nu ucizi (omori).
7. S' nu prea curvești.
8. S' nu furi.
9. S' nu mărturisești asupra a vecinului ateu mărturie minciunoasă.
10. S' nu poftesci muljerea aproapelui ateu niçi casa a lui, niçi servitorlu (husmikiarlu) a lui, niçi tute câte suntu a aproapelui ateu.

Çele 9 felicii a Evangjelului.

1. Feliciçi çelji oarfânji cu Duhlu, câ ațelor este amireriljea (Imperația) a çerurilor.
2. Feliciçi ațelji çe plângu, câ ațelji va si se hâriseasca (bucurâ).
3. Feliciçi ațelji blânzi, (imeri) câ ațelji va si moșteneascâ (Domneascâ) pamentulu (loclü).
4. Feliciçi ațelji çe flâmânzescu și inseteazâ di dreptate, câ ațelji va si se saturâ.
5. Feliciçi ațelji njiluoși, câ ațelji va si se njiluiascâ.
6. Feliciçi ațelji curaçli cu inima, câ ațelji va s' veadâ pre Dumnizeu.
7. Feliciçi ațelji çe facu pace, (fâcâtorlji di pace) câ ațelji hilji a lu Dumnizeu va si se eljeamâ.
8. Feliciçi ațelji joniçli (pentru) trâ dreptate câ a ațelor este amireriljea a çerurilor.

9. Feliciți va s' hiți cândo va s' vâ injurâ pre voi oaminji, și va s' vâ joneascâ și s' vâ zicâ tutu gra-
ilu (euventulu) reu in contra avoastrâ, minciunându
(pentru) trâ mine. Bucurați-vâ (hârisiți-vâ) și vâ ve-
seliți, câ plata avoastrâ multâ este la çeruri.

Çele șeapte mystere a legilji nao.

1 Botezlu. 2 Unzerea cu sântulu myru. 3 Mâr-
turisirea. 4 Sânta cuminicăturâ. 5 Prefçiljea. 6 Num-
ta. 7 Sâncçirea untu-lemnului (Efhejju).

Çele șeapte demândâri a Biseriçilji.

1. S' çinji serbâtorle açeale alepte și legate.
2. S' asculçi Sânta Liturjie in tutâ Duminica și serbâtoarea cu pietate (evlavie).
3. S' çinji çele 4 preasinji di preste anu, pre-
cumu și tute njercurle, vinerle și ajunurle.
4. In tute preasinjle s' çe mărturisești pecatele
la preftulu confesoru, (pneumatico) și s' te cuminiçi cu
truplu și sânzile a lu Hristosu, icâ ațelu puçinu s' te
cuminiçi la Paste.
5. Si stimezi lucrurle sânte, cumu și biseriçle,
iconjle, cruçe biseriçești și altele.

6. S' te porçi cu umilitate și respectu câtrâ persoanele biseriçești.

7. S' nu faci numtâ in zilele açeie çinute și legate in care nu lasâ Biserica.

Uuâ orâciune.

Dumnizeulu ameu! ç'incljinu inima amea bine-cu-venteazâ-nji feciorimea și fâ-me s' crescu in înçelep-ciune, treptatu cu vrâstea (etatea). Dâ sânitare a tatâ-njui, a mumâ-meai, a fraçlor și a tutulor oaspiçlor a mei, și apârlji-cumu și pre mine di tutu pericullu in totuna cumu și zua aistâ.

Finele a partilji a Treia.

LITTERE MARI DI SCRiare
CU MÂNA.

A B C D E F G H I
J K L M N O P R S
T U V X Y Z

LITTERE NJIÇI DI SCRiare
CU MÂNA.

a b c d e f g h i j k l m n o
p q r s t u v x y z

— 10 —
SCRIARE CU MÂNĂ.

Biletu di eljemare unu oaspe.

Scumpulu ameu oaspe, Domnule
G. I., astăzi (a-zi) la sease oare
ești eljematu acasă la noi, abiați di
mine, cătu și di tata-nji și di mama-
mea, ca s' pranzim și s' nă videm
ca ma gjine.

Esou sigur, frate, că nu va s me
lasi s' hii invecinatu la așea și nă scriu,
și cu aistă va si nă spunji ureca arcășia
așea mare și avegi cătră noi.

Esou ateu gelu ca ma bunu și vutulu oaspe

S. C.

ALTU.

Frate, M. C., suntu multe zile cumu nu te vizui, și cândo nj' aducu aminte trâ tine, nji se turburâ și inima și mintea. Tr' aistâ dicara pitrecu aistu biletu, ca s' furi câ me vrei di tutâ inima, si jinji mâne di di-mâneața si gustâmu la noi, și apoia va s' njeazimu tra s' façimu vizite pre la oaspeçlji anoștri.

Remânu ateu çelu ca ma scumpu și durutu oaspe.

P. I.

Biletu câtrâ unu oaspe amintatu di curundu.

Inima mea, care nu este nica cunoscutâ gjine la tine, pânâ astâ-çi, (a-zâ) è di tutu plinâ di vrere trâ proaspeta ospeçilje anoastrâ; ma nu sciu di si va si șeadâ multu aistâ tru noi. Din partea a mea, frate, ç' dau parola, câ va s' hiu totuna cu inima bunâ și curatâ, pânâ la minutlu çi va s' moru.

Ateu scumpu și durutu frate

A. B.
